

ÜTOPYADAN GERÇEĞE

İnsanoğlu ilk çağlardan beri hep "altın çağın" gerçekleşmesi düşünüyordu. Bu altın çağ, belki de sınıfsız, yaşamın ortaklaşa sürdürüldüğü, hiç kimsenin diğeri üzerinde egemen olmadığı, eşit ve özgür bir toplum olan ilkel komünal toplumun, kuşaktan kuşağa aktararak insanların bilincinde yer etmiş biçimiydi. Antik çağın köleciliği, feodal dönemin serfliliği, nihayet kapitalizmin ücretli köleliği bu altın çağ özlemini hep hatırlattı canlı tuttu.

Kapitalizmin şafağında ve ilk gelişme döneminde insana yaraşır bir toplum düzeni kurma düşünceleri yeniden canlandı. İlk çağ filozoflarının bu yöndeki düşünceleri şimdi daha gelişmiş toplum koşullarında yeniden boy verdi. Kapitalizmin gelişmesi ve yaygınlaşması Saint-Simon, Fourier ve Owen'de yeni bir toplum kurma düşüncelerini yeşertti. Bunlara genel olarak ütopyik sosyalistler adı verildi.

Bu ütopyacılar göre burjuva dünyası akla aykırı ve adaletsizdi. Feodalizm ve tüm eski toplum yapıları terkedilmeliydi. Bu durum şimdiye kadar bütün açıklığı ile fark edilmemişti. Artık dahi insanlar ortaya çıkmış, bu durumu fark etmişti. Toplumun sağ duyuya dayanarak bu duruma bir son vermesi gerekiyordu vb. Bu ütopyik sosyalistlerin ortak yanı, yaşadıkları toplumun sınıflara bölünmüş olduğu gerçeği üzerinden işçi sınıfının rolünü ve çıkarlarını anlama, onun temsilcisi olma konumunda olmamalarıydı.

Bunların içerisinde olan Owen daha sonra farklı bir gelişme çizgisi izleyecektir. Fabrika yöneticisi olan Owen, İskoçya'da New Lanark'ın büyük çırçır fabrikasını tam bir özgürlükle yönetti ve burada örnek bir koloni kurdu. Başlangıçta karmaşık ve ahlaki olarak çökmüş, sayıları 2500'ü bulan bir topluluğu sarhoşluk, polis, yoksul yardımı, mahkeme vb bilmeyen bir örnek koloni durumuna getirdi. Owen anaokullarını bulan ilk kişiydi. İşçilerin çocukları burada eğitiliyor, neredeyse eve gitmek istemiyorlardı.

Rakipleri 13-14 saat çalışırken New-Lanark'da 10.5 saatlik çalışma süresi vardı. Pamuk krizi nedeniyle fabrika dört ay kapalı kaldığında işçilere ücretleri tam olarak ödendi. Bütün bunlara karşın tesis iki kattan fazla değerlendirildi ve sahiplerine bol kazanç getirdi! Bu bolluk ve kazanç nereden geliyordu? Owen kömünizmi Engels'in deyimi ile "tüccarca bir hesap ürünü olarak doğdu." Owen bir hayırsever olduğu sürece burjuva sınıfı için saygın bir kişiydi. Ama tehlikeli bir noktaya ulaşmıştı. Artık tehlikeli bir kişiydi. Faturayı ödedi, eski saygınlığı elinden alındı, ama işçi sınıfının mücadelesi içerisinde yer aldı.

Ama bütün bunlar kapitalist üretimin olgunlaşmamış bir evresinin, sınıfların henüz olgunlaşmamış evrelerinin düşünceleri ve pratiği idi. Bu gelişmemişlik içerisinde toplumu değiştirme düşüncesi henüz tam olgunlaşmamış düşünceler olarak kafalarda oluşturuldu. Ama onların çabaları ve düşünceleri sosyalizm düşüncesinin hazinesi içerisinde yer aldı, daha gelişmiş toplumların, daha gelişmiş düşüncelerine ışık tuttu. Örneğin "verili bir toplumda kadının kurtuluşunun ölçüsünün genel kurtuluşun da doğal ölçüsü olduğunu ilk söyleyen Fourier'dir.

Modern burjuva toplumu sınıf ayrımlarının keskinleştiği bir toplumdur. Toplumun kurtuluşunun ancak işçi sınıfının mücadelesi ile gerçekleşeceğini tarihsel gelişmeler kanıtlamıştır. İşçi sınıfı kendi durumunun açık ve net bir bilincini sosyalist teoride bulmuş, gelişme yönünün nereye doğru olması gerektiğinin bilincine kavuşmuştur. Modern burjuva toplumunun sınıf mücadeleleri, bunun içerisinde işçi sınıfının rolü toplumu ileriye doğru taşıyan temel dinamik olmuştur.

Paris komünü işçi sınıfının kısa süreli ilk iktidar deneyimi idi. 1917 Büyük Ekim Devrimi ise işçi sınıfının daha uzun süreli ilk iktidarı oldu. Ütopya gerçeğe dönüşmüş, işçi sınıfı kendisini ve tüm toplumu ve dünyayı kurtaracak yolu bulmuş, sınıfsız ve sömürsüz toplumu, sosyalizmi inşa yoluna girmişti. Bilindiği gibi işçi sınıfının yeni bir uygarlık kurma girişimi dünya gericiliğinin darbeleri altında çöktü. Ama bugün çevresine bakan, olup biteni gören ve anlayan, akıl ve sağ duyu sahibi hemen herkes bu köhne dünyanın yıkılması gerektiğini, yeni bir dünya kurulması gerektiği anlayabiliyor.

Ve dünyanın bütün ülkelerinde işçi sınıfı ve emekçi yığınlar, kaybettikleri mücadelelerin tecrübesini, deneyimini, çıkardıkları sonuçları da biriktirmiş olarak sınıf mücadelesine atılıyorlar, yeni bir dünya kurmanın öncülüğünü yapıyorlar. Bu çabalar ve mücadele, geriye püskürtülmüş olmaktan dolayı henüz yeterince güçlü değil. Ama koşullar ve zaman uluslararası işçi sınıfı için çalışıyor. O da sabırla mücadelesini örüyor ve geliştiriyor. Bir zamanlar ütopya olan gerçeğe dönüşmüştü. Bu gerçeği yeniden egemen kılma mücadelesinin gelişip, güçleneceğinden kimsenin kuşkusu olmamalı.